

การวิเคราะห์แนวทางการปรองดองทางศาสนาในปากีสถาน*

ANALYZING THE PATH OF RELIGIOUS RECONCILIATION IN PAKISTAN

หุซุ หลู่ จื่อ^{1*}, หยิ่น-เยียน-เอ๋อ²Xu Lvzi¹, Yin Yan-E²¹สถาบันการศึกษาเชิงกลยุทธ์ Baize มหาวิทยาลัยการเมืองและกฎหมายตะวันตกเฉียงใต้ ประเทศจีน¹Baize Institute for Strategic Studies, Southwest University of Political Science & Law, China²สถาบันสังคมศาสตร์แห่งมณฑลยูนนาน สถาบันการศึกษาเชิงกลยุทธ์ Baize

มหาวิทยาลัยการเมืองและกฎหมายตะวันตกเฉียงใต้ ประเทศจีน

²Yunnan Academy of Social Sciences, Baize Institute for Strategic Studies,

Southwest University of Politics Science & Law, China

*Corresponding author E-mail: xulvzi@vip.qq.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้เป็นบทความวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสาเหตุของความขัดแย้งทางศาสนาในปากีสถาน ผ่านการศึกษาวิจัยข้อมูลทางประวัติศาสตร์ 2) เพื่อศึกษาแนวทางที่เป็นไปได้ของการปรองดองทางศาสนาในปากีสถานจากสาเหตุของความขัดแย้งทางศาสนา ศาสนาอิสลามในปากีสถานยังคงเผชิญกับภัยคุกคามจากการต่อสู้ระหว่างการแข่งขันกันภายในอิสลาม ลัทธิหัวรุนแรงทางศาสนา และนิกายอื่น ๆ ส่งผลกระทบร้ายแรงต่อเสถียรภาพทางการเมืองและสังคมของปากีสถาน การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ แนววิจัยเอกสาร โดยอาศัยการวิเคราะห์และวิจัยเอกสารเกี่ยวกับศาสนาของปากีสถาน การเมือง และรูปแบบการก่อการร้าย พัฒนาการวิวัฒนาการของศาสนาอิสลาม และประวัติศาสตร์ของอนุทวีปอินเดีย เพื่อสรุปภูมิหลังทางศาสนาของปากีสถาน และความขัดแย้งทางศาสนาที่เผชิญอยู่ และมุ่งไปที่การแสวงหาแนวทางในการปรองดอง ผลการวิจัยพบว่า จากประวัติศาสตร์ทางศาสนาของสามช่วงเวลาสำคัญของจักรวรรดิโมกุล บริติชอินเดีย และการสถาปนาปากีสถาน การต่อสู้ระหว่างชนชั้นและเชื้อชาติยังคงเป็นประเด็นสำคัญอย่างต่อเนื่องในการต่อสู้แบ่งแยกนิกายในปากีสถาน นอกจากนี้ยังได้รับอิทธิพลจากภายใต้อิทธิพลของลัทธิฟันดาเมนทัลลิสม์ และศาสนาอิสลามแบบรวมกลุ่ม ศาสนาอิสลามในปากีสถานกลายเป็นกลุ่มหัวรุนแรงมากขึ้น การพัฒนาในเวลาต่อมา และลัทธิหัวรุนแรงทางศาสนาได้แปรสภาพเป็นการก่อการร้าย กลายเป็นภัยคุกคามสำคัญต่อสันติภาพ เสถียรภาพทางการเมือง และสังคมของปากีสถานมาจนถึงทุกวันนี้ การสร้างความปรองดองทางศาสนามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความมั่นคงของปากีสถาน เพื่อที่จะบรรลุความปรองดองทางศาสนาในปากีสถานสามารถพิจารณาได้ 3 ด้าน ได้แก่ การบูรณาการทางประวัติศาสตร์ในระดับชาติ ความเข้าใจนิกายในระดับศาสนา และการบูรณาการทางปัญญาในระดับชาติ

คำสำคัญ: อิสลาม, การปรองดองทางศาสนา, ความมั่นคงของชาติ, มาตรการตอบโต้ทางวิทยาศาสตร์

Abstract

This research article is a qualitative research article. The objectives are: 1. To research the causes of religious conflict in Pakistan through the study of historical data. 2. To research the

possible paths of religious reconciliation in Pakistan from the causes of religious conflict. Islam in Pakistan continues to face threats from sectarian fighting. Religious and other sectarian extremism has had a serious impact on Pakistan's political and social stability. This is a qualitative research study based on document research. It is based on analysis and research of documents regarding Pakistan's religion, politics and forms of terrorism. Evolutionary development of Islam and the history of the Indian subcontinent to summarize the religious background of Pakistan. and the religious conflicts they face and aimed at finding ways to reconcile. The research results found that from the religious history of three important periods of the Mughal Empire. British India and the establishment of Pakistan. The struggle between Sunni and Shiite continues to be a key issue in Pakistan's sectarian struggle. It is also influenced by fundamentalist and collectivist Islam. Islam in Pakistan has become increasingly extremist. Later development and religious extremism have morphed into terrorism. It has become a major threat to peace. political stability and society of Pakistan to this day. Guidelines for building religious harmony are critical to Pakistan's security. In order to achieve religious harmony in Pakistan three aspects can be considered: historical integration at the national level; Understanding sects at the religious level and intellectual integration at the national level.

Keywords: Islam, Religious Reconciliation, National Security, Scientific Countermeasures

บทนำ

ประเทศปากีสถานถือกำเนิดมาจากการแบ่งแยกอินเดียและปากีสถานในปี ค.ศ.1947 สองประเทศนี้โดยมีความสัมพันธ์อันซับซ้อนมายาวนานระหว่างความศรัทธาและสังคม ในที่สุดปากีสถานก็ก่อตั้งขึ้นบนศาสนาอิสลาม และเพื่อจุดประสงค์ในการปกป้องชาวมุสลิม ซึ่งความเกลียดชังของชาวมุสลิมต่อศาสนาอื่นยังคงอยู่ และการต่อสู้ระหว่างชาวซุนนีและชีอะห์ในศาสนาอิสลามยังคงดำเนินต่อไปและยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น (Ayesha, J., 2008) การขาดอัตลักษณ์ทางศาสนาที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ก่อให้เกิดอันตรายที่แอบแฝงในปากีสถาน ประวัติศาสตร์อันปั่นป่วนของเมืองนี้ โดดเด่นด้วยความขัดแย้งทางศาสนาและนิกาย มักบดบังศักยภาพในการปรองดองทางศาสนา ในโลกที่ความหลากหลายทางศาสนาและการอยู่ร่วมกันมีความสำคัญต่อสันติภาพและเสถียรภาพของโลก (Adams, C. J. , 1966) การทำความเข้าใจต่อวิธีการปรองดองทางศาสนาในปากีสถานมีผลกระทบทั้งทางวิชาการและการปฏิบัติ

ภัยคุกคามจากลัทธิหัวรุนแรงทางศาสนา ลัทธิชาตินิยม และการก่อการร้ายที่ปากีสถานต้องเผชิญไม่ได้เกิดขึ้นในชั่วข้ามคืน แต่กลับยังรากลึกในการพัฒนาประวัติศาสตร์ของศาสนา และได้รับผลกระทบจากนโยบายทางศาสนาของผู้ผู้นำในระยะต่าง ๆ ทั้งความเป็นจริงของการพัฒนาประเทศ และสถานการณ์ระหว่างประเทศ (Barbara, D.M. , 1982) ปากีสถานมีสภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมืองที่เป็นเอกลักษณ์ ซึ่งศาสนาไม่เพียงแต่มีบทบาทสำคัญในชีวิตของพลเมืองของตนเท่านั้น แต่ยังมีอิทธิพลต่อนโยบายภายในประเทศและต่างประเทศอีกด้วย แม้ว่าประเทศปากีสถานจะนับถือศาสนาอิสลามและประชากรส่วนใหญ่เป็นมุสลิม แต่ความศรัทธาของประเทศนี้ก็ยังมีซึ่งความเป็นเอกภาพ

นอกจากนี้ ชาวคริสต์ ฮินดู ซิกข์ อามาดิส ฯลฯ ยังทำให้ความหลากหลายทางศาสนาของปากีสถานมีความซับซ้อน กระบวนการทางประวัติศาสตร์ของความขัดแย้งทางนิกายที่รุนแรงได้เปิดโอกาสให้กับองค์ประกอบต่างๆ เช่น ลัทธิหัวรุนแรงทางศาสนา ลัทธิชาตินิยมสุดโต่ง และการก่อการร้ายที่รุนแรง ซึ่งคุกคามการพัฒนาของปากีสถานอย่างจริงจังมาจนถึงทุกวันนี้ (Ding, S., 1987) อย่างไรก็ตาม ประวัติศาสตร์ของปากีสถานยังได้เห็นการ

สนทนาระหว่างศาสนาในระดับต่าง ๆ และการปรองดองทางศาสนาโดยย่อ ดังนั้นการใช้ปาเกีสถานเป็นตัวอย่างในการศึกษาแนวทางที่เป็นไปได้ของการปรองดองทางศาสนาจึงเป็นตัวอย่างของประเทศในภูมิภาคเอเชียเมื่อเจาะลึกถึงประเด็นที่ซับซ้อนนี้ สิ่งสำคัญคือต้องตระหนักถึงการปรองดองทางศาสนาซึ่งไม่ใช่กระบวนการแบบหยุดนิ่ง แต่ต้องมีความเคลื่อนไหวและความต่อเนื่อง (Shi, J., 2020)

ผลกระทบของปาเกีสถานสามารถให้ประสบการณ์ด้านข้อมูลเชิงลึกที่มีคุณค่าในการอภิปรายระดับโลกในวงกว้างเกี่ยวกับความหลากหลายทางศาสนาและการอยู่ร่วมกัน (Zhiping, L., 2002) การพิจารณาความท้าทายและโอกาสที่ปาเกีสถานเผชิญในการแสวงหาความปรองดองทางศาสนา ก่อให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นเกี่ยวกับความซับซ้อนที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและสังคมในโลกสมัยใหม่ หากความขัดแย้งทางศาสนาของปาเกีสถานสามารถแก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก็จะมีผลสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาแก้ไขสถานการณ์ด้านความปลอดภัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์สาเหตุของความขัดแย้งทางศาสนาในปาเกีสถาน ผ่านการศึกษาวิจัยข้อมูลทางประวัติศาสตร์
2. เพื่อวิเคราะห์แนวทางที่เป็นไปได้ของการปรองดองทางศาสนาในปาเกีสถานจากสาเหตุของความขัดแย้งทางศาสนา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การออกแบบการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ช่วยให้สามารถตรวจสอบข้อมูลเชิงลึกที่เกี่ยวข้องกับคำถามในการวิจัย โดยให้ข้อมูลเชิงลึกอย่างละเอียดเกี่ยวกับธรรมชาติที่หลากหลายของการปรองดองทางศาสนาในปาเกีสถาน ภายใต้กระบวนการทัศนเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นข้อความ การวิเคราะห์เนื้อหาเป็นแนวทางที่เป็นระบบในการจัดรูปแบบ แก่นเรื่อง และข้อมูลเชิงลึกที่มีความหมายจากแหล่งข้อความ เนื่องจากลักษณะการศึกษาเป็นการศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร แนวทางนี้จึงถือว่าเหมาะสมที่สุดสำหรับวัตถุประสงค์การวิจัยในครั้งนี้

2. ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

ข้อมูลของการศึกษาในครั้งนี้มาจากฐานข้อมูลโครงสร้างพื้นฐานความรู้แห่งชาติของจีน (www.cnki.net) และฐานข้อมูลสปริงเกอร์ (<https://www.springer.com>) หลังจากเข้าสู่ฐานข้อมูลแล้วให้ใช้คำสำคัญ "ปาเกีสถาน", "บาโลจิสถาน", "ศาสนา", "ประวัติศาสตร์", "การปรองดอง", "ฝ่ายศาสนา", "มุสลิม", "พุทธศาสนา", "คริสเตียน", "คาทอลิก", "โปรเตสแตนต์", "ซุนนี", "อะไรก็ตาม" เรียบเรียงและรวมคำต่าง ๆ เช่น "ยา", "ศาสนาฮินดู", "ศาสนาซิกข์", "การแบ่งแยกอินเดียและปาเกีสถาน", "บาลอช", "ความขัดแย้งทางศาสนา", "ความขัดแย้งด้านความเชื่อ", "ความแตกต่างทางนิกาย" "ลัทธิหัวรุนแรง" "การแก้ไขข้อขัดแย้ง" และคำอื่น ๆ ที่ต้องค้นหา หลังจากได้รับผลการค้นหาแล้ว จึงอ่านชื่อวรรณกรรมและคำสำคัญก่อน แล้วเลือกเอกสารและเอกสารที่มีชื่อเรื่องและคำสำคัญที่สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ และผู้วิจัยจึงอ่านบทคัดย่อและคัดกรองเอกสารอีกครั้ง เพื่อเลือกเอกสารที่เป็นตัวแทนมากที่สุดเป็นครั้งสุดท้ายและรวมความคิดเห็นในการศึกษานี้ นอกจากนี้เอกสารที่เผยแพร่ต่อสาธารณะแล้ว เว็บไซต์ขององค์กรศาสนา ข่าวจากองค์กรข่าวที่มีชื่อเสียง และรายงานการวิจัยจากสถาบันวิจัยบางแห่งทั่วโลกก็รวมอยู่ในการศึกษานี้โดยเป็นส่วนหนึ่งของเอกสารการวิจัย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

วิธีการสังเกตในการวิจัยเชิงคุณภาพส่วนใหญ่จะใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหา และนำความคิดเห็นในเอกสารการวิจัยมาวิเคราะห์และเปรียบเทียบ เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ของปาเกีสถาน จึงใช้ลักษณะการวิเคราะห์สารคดี

ระดับทฤษฎีเพื่อวิเคราะห์ผลงานทางวิชาการที่เขียนโดยนักประวัติศาสตร์หรือนักวิจัยคนอื่น ๆ ที่ให้คำอธิบายและการวิเคราะห์เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ และสามารถให้ข้อมูลเชิงลึกที่มีคุณค่าเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ที่มีอยู่

สำหรับวิธีการวิเคราะห์วรรณกรรมทฤษฎี จะใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ ระบุรูปแบบ สาเหตุ และผลกระทบของความขัดแย้งทางศาสนาในประวัติศาสตร์ของปากีสถานโดยการเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างระหว่างช่วงเวลาทางประวัติศาสตร์ ภูมิภาค หรือสังคมในปากีสถาน หลังจากการวิเคราะห์และการเปรียบเทียบเสร็จสิ้น ทฤษฎีตรรกะที่เกี่ยวข้องจะถูกนำมาใช้เพื่อสรุปความคล้ายคลึงกันระหว่างมุมมองที่ต่างกัน อภิปรายความแตกต่าง และสรุปผลการวิจัย

4. ขอบเขตการวิจัย

ในแง่ของมิติทางประวัติศาสตร์ การศึกษานี้ครอบคลุมช่วงหลายปีที่ผ่านมาของปากีสถานสมัยใหม่ นับตั้งแต่การสถาปนาจักรวรรดิโมกุลจนถึงปัจจุบัน ในแง่ของขอบเขตทางภูมิศาสตร์ การศึกษานี้ใช้พรมแดนที่บริหารงานตามกฎหมายของปากีสถานหลังจากการแบ่งอินเดียและปากีสถานในปี ค.ศ. 1947 เป็นขอบเขต ในแง่ของมิติทางศาสนา การศึกษานี้ใช้การปรองดองของกลุ่มมุสลิมในปากีสถานเป็นแกนนำ และอภิปรายถึงความเป็นไปได้ของการปรองดองระหว่างศาสนาต่าง ๆ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับพลวัตทางศาสนาจากมุมมองทางประวัติศาสตร์ การศึกษาต้นกำเนิดของความตึงเครียดทางศาสนาในปากีสถานสามารถให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับอิทธิพลอันซับซ้อนของศาสนา สังคม และการเมือง ความเข้าใจนี้สามารถนำไปใช้ได้ไม่เพียงแต่ในปากีสถานเท่านั้น แต่ยังรวมถึงภูมิภาคอื่น ๆ ที่มีความเชื่อทางศาสนาแบบผสมผสานด้วย ซึ่งช่วยให้นักวิจัยและผู้กำหนดนโยบายที่สามารถนำทางพลวัตทางศาสนาได้ดีขึ้น

2. ส่งเสริมความปรองดองและการอยู่ร่วมกันทางศาสนา เริ่มต้นจากสาเหตุของความขัดแย้งทางศาสนาในปากีสถาน ศึกษากระบวนการเพิ่มความเข้มข้นและการปรองดองของความขัดแย้งทางศาสนาในช่วงเวลาต่าง ๆ ทำความเข้าใจปัจจัยที่ส่งเสริมการปรองดองทางศาสนา และให้ข้อมูลสำหรับความคิดริเริ่มที่มุ่งส่งเสริมการปรองดองและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติระหว่างชุมชนศาสนาต่าง ๆ รัฐบาล องค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรภาคประชาสังคมสามารถใช้ความรู้ในการออกแบบโครงการที่เชื่อมความแตกแยกทางศาสนา

ผลการวิจัย

ปากีสถานเป็นประเทศที่นับถือศาสนาอิสลาม เมื่อถึงข้อมติละฮอร์ สันนิบาตมุสลิมอินเดียทั้งหมดไม่ได้เสนอชื่อ "ปากีสถาน" สันนิบาตมุสลิมเสนอให้มีการจัดตั้งรัฐอิสลามหนึ่งหรือหลายรัฐ นี่แสดงให้เห็นว่ากลุ่มอิสลามิสต์ยังไม่บรรลุความเห็นที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างกลุ่มต่าง ๆ และยังคงก่อให้เกิดอันตรายที่แอบแฝงต่ออัตลักษณ์ประจำชาติ อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ และอัตลักษณ์ทางศาสนาของปากีสถานในภายหลัง นอกเหนือจากความเกลียดชังระหว่างชาวปากีสถานมุสลิมและชาวฮินดูแล้ว ขบวนการลัทธิฟันดาเมนทัลลิสต์ และขบวนการอิสลามิสต์แบบรวมกลุ่มอิสลามยังส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อภูมิทัศน์ทางศาสนาของปากีสถานหลังจากการก่อตั้ง ระหว่างการแบ่งแยกบริติชอินเดีย ความเกลียดชังศาสนาฮินดูของชาวมุสลิมทำให้พวกเขาพยายามจัด "องค์ประกอบของอินเดีย" ออกจากการพัฒนาของศาสนาอิสลาม ในกระบวนการนี้ Pahlavi และ Dioband ส่วนใหญ่ถูกแบ่งแยกในหมู่ศาสนาอิสลามซุนนี เฮอร์มนีและเฮอร์มนี กลุ่มหลังถือว่าตนเองเป็นศาสนาอิสลามออร์ทอดอกซ์และเชื่อว่าชาวอินเดียมุสลิมได้รับอิทธิพลมากเกินไปจากอารยธรรมพื้นเมืองของอินเดีย สนับสนุนการชำระล้างศาสนาอิสลามและจัดองค์ประกอบกลับที่ผู้นับถือมุสลิมทิ้งไว้ เพื่อรักษาศรัทธาในยุคการปกครองที่ไม่ใช่มุสลิม (ยุคอาณานิคมของอังกฤษ) เนื่องจากลัทธิฟันดาเมนทัลลิสต์ พวก Deobands และ Pahlavis ยังคงถูกมองว่าเป็น "พวกนอกรีต" แม้ว่าพวกเขาจะมาจากต้นกำเนิดเดียวกันก็ตาม ในเวลาเดียวกัน ลัทธิวะฮาบีซึ่งมีต้นกำเนิดในคาบสมุทรอาหรับ ก็แพร่กระจายไปยังเอเชียใต้ด้วย หลักคำสอนนี้สนับสนุนว่ากิจกร ต่าง ๆ ในโลกจะต้อง

ปฏิบัติตามประเพณีอิสลาม และการกลับคืนสู่ลัทธิพินดาเมนทัลลิสต์ เป็นหนทางเดียวที่ถูกต้อง ตอกย้ำการกลับคืนสู่สังคมอิสลามที่บริสุทธิ์ที่สุดด้วยการเปิดตัว "ญิฮาด" เมื่อสหภาพโซเวียตบุกอัฟกานิสถานในทศวรรษ 1970 กลุ่ม Deobandists ยังคงเน้นย้ำ "ญิฮาด" และแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มการพัฒนาที่รุนแรง ความคิดที่นับถือลัทธิพินดาเมนทัลลิสต์ สุดโต่งนี้ได้รับความนิยมมากขึ้นในหมู่ผู้ลี้ภัยชาวอัฟกานิสถานและชาวปากีสถานทางตะวันตกเฉียงเหนือของปากีสถาน แพร่กระจายอย่างกว้างขวางในหมู่พวกเขา ฝ่ายวะฮาบีย์แห่งซาอุดีอาระเบียได้จัดตั้งโรงเรียนสอนศาสนาและมัสยิดหลายแห่งในปากีสถานเพื่อสนับสนุน "ญิฮาด" ของอัฟกานิสถาน และให้การสนับสนุนด้านมนุษยธรรมแก่ "ญิฮาด" ซึ่งได้หยั่งรากลึกถึงอุดมการณ์ "ญิฮาด" และลัทธิพินดาเมนทัลลิสต์ ในภาคเหนือของปากีสถาน

ลัทธิอิสลามแบบรวมกลุ่ม อิสลามพัฒนาขึ้นในช่วงการปกครองของอังกฤษมากกว่าลัทธิพินดาเมนทัลลิสต์ ลัทธิอิสลามแบบรวมกลุ่มสนับสนุนว่าทุกชาติที่นับถือศาสนาอิสลามควรจัดตั้งประเทศเดียวทางการเมืองและร่วมกันต่อต้านการรุกรานจากภายนอก ซึมซับความรู้ทุกประการที่สอดคล้องกับศาสนาอิสลามอย่างมีอุดมการณ์ และสร้างวิถีชีวิตอันเป็นเอกลักษณ์ตามแนวคิดอิสลามต่อต้านอิทธิพลของฆราวาสนิยมและความคิดที่ไม่เชื่อพระเจ้า อย่างไรก็ตาม การยกเลิกระบบคอลลีฟะห์ของตุรกีในปี พ.ศ. 2467 นำไปสู่ความล้มเหลวของขบวนการในสมัยการปกครองของอังกฤษโดยตรง ในเวลานี้ अबดุลลาห์ โมดูดีสืบทอดแง่มุม "แพน" ของศาสนาอิสลามแบบรวม โดยสร้างความแตกต่างที่เข้มงวดระหว่างอุดมการณ์ "อิสลาม" และ "ที่ไม่ใช่อิสลาม" และเชื่อว่าอัตลักษณ์หลักของชุมชนมุสลิมคือศาสนา ทฤษฎี หรือ แนวคิด แทนที่จะเป็นสิทธิและผลประโยชน์ทางสังคมและเศรษฐกิจที่เฉพาะเจาะจง พลังทางจิตวิญญาณนี้ยังทำให้สามารถสร้าง "บ้านเกิดอันสงบสุข" โดยปราศจากการกดขี่และการกดขี่ ปราศจากการต่อต้านและข้อจำกัด トラบดที่มั่นคงถูกชี้นำ โมดูดีไม่ได้ปฏิเสธการใช้วิถีทางการเมืองเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย แต่เขาชอบวิธีที่ถูกกฎหมายและอ่อนโยน เช่น การโฆษณาชวนเชื่อหรือการศึกษา เพื่อแสวงหาสถานะมากกว่าการใช้ความรุนแรง ในปีพ.ศ. 2484 โมดูดีเป็นผู้นำในการก่อตั้ง "พรรคอิสลามาตอิสลาม" ซึ่งถือเป็นองค์กรและพรรคการเมืองของกลุ่มศาสนาอิสลามทั่วไป และเข้าร่วมกับปากีสถานภายหลังการแบ่งแยกอินเดียและปากีสถาน แนวโน้มรวมศาสนาอิสลามไม่สนับสนุนการเผชิญหน้าอย่างรุนแรงกับนิยายและลัทธิชาตินิยมที่แตกต่างกัน แต่ด้วยกระบวนการอิสลามที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ลัทธิพินดาเมนทัลลิสต์ การเรียกร้องการใช้กำลัง ความขัดแย้งทางศาสนา ฯลฯ ทำให้จุดประสงค์เริ่มเบี่ยงเบนไปจากวิสัยทัศน์ดั้งเดิมของโมดูดีและคนอื่น ๆ

1. ประเด็นหลักของความขัดแย้งทางศาสนาและประเด็นย่อยของความขัดแย้งทางศาสนาในปากีสถาน

ปากีสถานในอุดมคติของมุฮัมหมัด อาลี จินนาห์และสันนิบาตมุสลิมที่นำโดยเขาคือประเทศฆราวาสที่พลเมืองทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันโดยไม่คำนึงถึงความเชื่อทางศาสนา ความตั้งใจเดิมของการก่อตั้งสันนิบาตมุสลิมคือการปกป้องชาวมุสลิมจากการกดขี่ของสังคมฮินดู อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงการพัฒนาประเทศในระยะยาว จินนาห์ได้ขอให้ชาวมุสลิมเคารพสิทธิและผลประโยชน์ของชาวฮินดู ชาวมุสลิมและชาวฮินดูเป็นศัตรูกันและเป็นชนชั้นสูงทางศาสนาฆราวาสในปากีสถาน ในสถานการณ์ที่ชาวมุสลิมถือเป็นชนกลุ่มน้อยและเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ แม้ว่าหลักการทางการเมืองจะถูกกำหนด แต่ก็ไม่นั่นคง การตายของจินนาห์ขัดต่อหลักการนี้โดยตรง และปากีสถานก็เริ่มถูกทำให้เป็นอิสลาม Liaquat Ali Khan ซึ่งสืบทอดตำแหน่งต่อจากจินนาห์ในปี 1949 ถูกสถานการณ์บีบบังคับโดยต้องปฏิบัติตามความศรัทธาทางศาสนาในประเทศ และส่งเอกสารอ้างอิง "การลงมติวัตถุประสงค์" ต่อสภาร่างรัฐธรรมนูญ โดยระบุหลักการรัฐธรรมนูญขั้นพื้นฐานที่สุด รวมถึงสิทธิของ ชาวปากีสถานมาจากพันธสัญญาที่ทำกับพระเจ้าและศาสนาอิสลามสั่งสอนให้ปฏิบัติตาม "หลักการประชาธิปไตย เสรีภาพ ความเสมอภาค ความยุติธรรมทางสังคม และอื่นๆ" จากก้าวไปข้างหน้านี้ ปากีสถานได้นำคุณลักษณะของอิสลามมาใช้เป็นหลักการระดับชาติใหม่ ซึ่งเบี่ยงเบนไปจากกระบวนการทำให้เป็นฆราวาสของประเทศ รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2499 รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2505 และรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2516 เน้นย้ำสถานะของศาสนาอิสลามในระดับที่แตกต่างกัน นโยบายสนับสนุนศาสนาในสมัยรัฐบาลอาลี บุตโตได้ส่งเสริมอิทธิพลของพรรคศาสนา "อิสลาม

ยามาต" และ "อิสลามยามาต" พัฒนาเป็นองค์กร Deobandi ที่ใหญ่ที่สุดในประเทศ "อิสลามยามาต"ได้จัดตั้งเครือข่ายศาสนาข้ามชาติในเอเชียใต้ในช่วงทศวรรษ 1980 รัฐบาลมุฮัมมัด ซียะ อุล-ฮัก (Muhammad Zia-ul-Haq) ดำเนินนโยบายการทำให้เป็นอิสลามอย่างครอบคลุม ในด้านการทหาร ซียะ-อุล-ฮักส่งเสริมการนับถือศาสนาของกองทัพ โดยเน้นหลักความเชื่อทางจิตวิญญาณ 3 ประการ ได้แก่ "ความเชื่อ" "ความศรัทธา" และ "สงครามศักดิ์สิทธิ์เพื่อพระเจ้า" เขานำความรู้ทางศาสนาเข้าสู่ระบบการฝึกทหาร และจัดตั้ง "คณะกรรมการคัดเลือก" เพื่อพิจารณาและคัดกรองบุคลากรทางทหาร ผู้ศรัทธา; ในการทูต ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศอิสลามอย่างแข็งขันโดยใช้อัตลักษณ์อิสลามเป็นตัวเชื่อมโยง ในสังคม จัดให้มีนโยบายสนับสนุนการศึกษาและการจ้างงานแก่นักวิชาการศาสนา เพิ่มสัดส่วนของโรงเรียนสอนศาสนา และส่งเสริม "ญิฮาด" และภารกิจทางศาสนาของประชาชน ในทางด้านกฎหมาย การนำกฎหมายอิสลามมาใช้เป็นแหล่งที่มาของความสงบเรียบร้อยของประชาชนทั้งหมดได้ส่งผลกระทบอย่างลึกซึ้งต่อปากีสถาน

1.1 ความขัดแย้งระหว่างซุนนีและชีอะห์

ก่อนที่รัฐบาล ซียะ-อุล-ฮัก การทำให้เป็นอิสลามในรัฐธรรมนูญทั้งสามของปากีสถานได้ยกระดับสุนัตให้มีสถานะเดียวกับอัลกุรอาน เหตุผลก็คือสถานะของสุนัตในหมู่ชาวนซุนนีเป็นอันดับสองรองจากอัลกุรอานเท่านั้น ชาวนซุนนีเป็นประชากรส่วนใหญ่ของชาวนซุนนีปากีสถาน แม้ว่ารัฐธรรมนูญจะไม่ได้กำหนดข้อกำหนดที่เข้มงวดเกี่ยวกับบทบัญญัตินี้ แต่ก็ยังเน้นย้ำถึงสถานะของชาวนซุนนีในบรรดาแนวทางศาสนาต่าง ๆ ซียะ อุล-ฮักเชื่อในดีโอแบนด์ นโยบายการทำให้เป็นอิสลามที่ครอบคลุมไม่เพียงแต่ทำให้เกิดความแตกแยกในอัตลักษณ์ของนิกายต่าง ๆ เท่านั้น แต่เนื่องจากดีโอแบนด์เป็นฝ่ายหัวรุนแรงในหมู่ซุนนี ลัทธิอิสลามแบบ ดีโอแบนด์ ก็ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างซุนนีและชีอะห์รุนแรงขึ้นเช่นกัน เมื่อประกอบกับการแทรกแซงของกองกำลังภายนอกจากค่ายซุนนีและชีอะห์ซึ่งนำโดยซาอุดีอาระเบียและอิหร่าน ความสัมพันธ์ซุนนี-ชีอะห์ในปากีสถานมีความซับซ้อนมากขึ้น ซาอุดีอาระเบียให้การสนับสนุนทางเศรษฐกิจจำนวนมากแก่ปากีสถาน ซึ่งส่วนใหญ่ใช้เพื่อจัดตั้งโรงเรียนสอนศาสนาเพื่อส่งเสริมลัทธิวะฮาบี แนวคิดญิฮาด แนวคิดดีโอแบนด์ ฯลฯ หลังการปฏิวัติอิหร่านในปี 2522 ชาวนซุนนีเริ่มได้รับการสนับสนุนจากอิหร่านและพยายามปกป้องนิกาย สิทธิผ่านช่องทางทางการเมือง นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา พวกเขาแตกแยกออกเป็นองค์กรติดอาวุธที่นำโดยกลุ่มหัวรุนแรง เพื่อปกป้องตนเอง ชีอะห์และซุนนีพยายามแสวงหาการสนับสนุนจากหลายฝ่ายอย่างต่อเนื่อง ซึ่งทำให้ข้อพิพาทระหว่างทั้งสองฝ่ายรุนแรงขึ้น "ตามข้อมูลของกระทรวงมหาดไทยของปากีสถาน ตั้งแต่ปี 1987 ถึง 1994 กลุ่มติดอาวุธซุนนีและชีอะห์ได้ก่อเหตุก่อการร้ายประมาณ 1,000 ครั้ง ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตหลายร้อยคนและบาดเจ็บอีกหลายพันคน และจุดสูงสุดของ 'สงครามพี่น้อง' ยังคงดำเนินต่อไปเกือบ 4 ปี"

1.2 ลัทธิฟันดาเมนทัลลิสต์ (Fundamentalist)

ในช่วงรัฐบาลซียะ-อุล-ฮักการพัฒนาศาสนาอิสลามในปากีสถานเริ่มมีความรุนแรง ในเวลานั้นเหตุการณ์ต่าง ๆ มากมาย เช่น ข้อพิพาทในแคชเมียร์และการรุกรานอัฟกานิสถานของสหภาพโซเวียต กระตุ้นให้เกิดความโกรธแค้นของกลุ่มมุสลิมที่อยู่ชายขอบของประชาคมโลก และชาวมุสลิมจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ จากความพยายามที่จะใช้ความรุนแรงเพื่อบรรลุเป้าหมายของตน นโยบายอิสลามที่ครอบคลุมซึ่งได้รับการส่งเสริมโดยซียะ-อุล-ฮักเน้นย้ำแนวคิดญิฮาดอย่างจริงจัง และใช้ช่องทางต่าง ๆ เช่น โรงเรียนสอนศาสนาและการฝึกทหาร เพื่อหยั่งรากในมวลชนจำนวนมาก และสนับสนุนแหล่งที่มาของการก่อการร้ายที่สำคัญในเวลาต่อมา องค์กรในประเทศปากีสถาน มีองค์กรที่นับถือลัทธิฟันดาเมนทัลลิสต์ มากมาย เช่น Lashka-e-Taiba, Haqqani Network และ Ahle Hadith ภายในปี 1988 ซียะ คาลิฟา เมื่อรัฐบาลเครมลินสิ้นสุดลง ลัทธิฟันดาเมนทัลลิสต์ ได้ตั้งหลักในชายแดนตะวันตกเฉียงเหนือและแคชเมียร์ และเครือข่ายองค์กรติดอาวุธบางแห่งถึงกับพัฒนาเป็นแคชเมียร์หรืออินเดีย ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา การทำให้ศาสนาอิสลามในปากีสถานมีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ ในซียะ หลังการเมืองฮัก ระหว่างรัฐบาลเบนารชีร์ บุตโตและซาริฟ การสิ้นสุดของสงครามระหว่างสหภาพโซเวียตและอัฟกานิสถาน

กระตุ้นให้กรับญิฮาดในท้องถิ่นหรือต่างประเทศจำนวนมากต้องอยู่ในปากิสถาน ลัทธิหัวรุนแรงซึ่งได้รับอิทธิพลจากสงครามได้แพร่กระจายออกไปในปากิสถาน และ "พรรคมุจาฮิดีน" องค์การหัวรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ ในระหว่างการปกครองมุขาร์ราฟ หลังเหตุการณ์ "9-11" ปากิสถานได้ตัดความสัมพันธ์กับกลุ่มตอลิบานในอัฟกานิสถาน และสนับสนุนการต่อสู้ต่อต้านการก่อการร้ายของสหรัฐฯ ในอัฟกานิสถาน ซึ่งปลุกปั่นการต่อต้านขององค์การหัวรุนแรงและลัทธิหัวรุนแรงก็หันไปก่อการร้ายอย่างรุนแรง ในทางกลับกัน องค์การหัวรุนแรงได้นำการโจมตีของผู้ก่อการร้ายมาใช้เพื่อต่อสู้กับรัฐบาล จากสถิติของ Global Terrorism Database (GTD) จำนวนการโจมตีของผู้ก่อการร้ายในปากิสถานระหว่างปี 2513 ถึง 2544 อยู่ที่ 1,919 ครั้ง ขณะที่จำนวนการโจมตีของผู้ก่อการร้ายในปากิสถานระหว่างปี 2544 ถึง 2562 จำนวนการโจมตีอยู่ที่ 13,289 ครั้ง ประมาณ 7 เท่าของอดีต จะเห็นได้ว่าแม้รัฐบาลต่างๆ จะใช้นโยบายที่แตกต่างกันเพื่อจัดการกับกองกำลังหัวรุนแรงทางศาสนาในประเทศ แต่สถานการณ์ก็ไม่ดีขึ้นและแย่งไปอีกช่วงระยะหนึ่ง

1.3 ประเด็น “บาโลจิสถาน”

พื้นที่ชนเผ่าในปากิสถานตอนเหนือและตะวันตกเฉียงเหนือเป็นส่วนสำคัญของประเทศ แต่ยังคงได้รับผลกระทบจากลัทธิฟิซดาเมนทัลลิสต์ ความคิดแบบหลายนิกาย และลัทธิพหุชาติ ในหมู่พวกเขา ภูมิภาคบาโลจิสถานเป็นพื้นที่ที่เกิดความขัดแย้งทางศาสนาโดยทั่วไปมากที่สุดในปากิสถาน ชาวบาลอช มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน และระบบชนเผ่าดั้งเดิมของพวกเขาทำให้พวกเขาดำรงอยู่จนถึงยุคปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม พวกเขาไม่สามารถสร้างอำนาจทางการเมืองในท้องถิ่นได้ และสามารถตอบสนองความต้องการทางเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม และความต้องการอื่น ๆ ในแต่ละวัน ในรูปแบบของชนเผ่าเท่านั้น เพื่อให้มั่นใจถึงความมั่นคงและการพัฒนาของสังคม ประเทศบาลอช มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน และศาสนาอิสลาม แนวคิดซุนนี และแนวคิดของชีอะฮ์ล้วนมีส่วนเกี่ยวข้อง ในระหว่างการพัฒนาวัฒนธรรม แม้ว่าโครงสร้างของชนเผ่าจะมีการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ แต่บาลอชและปาสตุนแต่ละส่วนของโครงสร้างยังคงรักษาลิทธิดั้งเดิมไว้ จากสี่ในห้าของบาโลจิสถาน ถูกควบคุมโดยชนเผ่าหลายเผ่า การพัฒนาทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และการเมืองของพวกเขาอยู่ภายใต้อาณัติของภูมิภาคอื่น ๆ มาก บางคนยังอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านจากทาสไปสู่ระบบศักดินา "ระบบชาดาร์" การเกิดขึ้นของคำนี้ได้นำมาซึ่งการต่อต้านอย่างมากต่อความก้าวหน้าของประเทศบาลอช และยังได้ส่งเสริมให้เกิดความแตกต่างหลายประการอีกด้วย ด้วยการพัฒนาของยุคสมัย ชนเผ่าจำนวนมากได้รับผลกระทบจากวัฒนธรรมที่หลากหลาย รวมถึงขบวนการปลดปล่อยแห่งชาติ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมนิยม แนวคิดเรื่องสิทธิพลเมืองตะวันตก และความเชื่อทางศาสนาแบบ "ญิฮาด" ซึ่งนำไปสู่ความแตกแยกภายในและให้โอกาสแก่ผู้ก่อการร้าย โอกาสที่จะได้ใช้ประโยชน์ ภายในชนเผ่า บางคนจะพยายามได้รับความมั่งคั่งมากขึ้นผ่านการเจรจาหรือการเจรจา แต่หากไม่เป็นไปตามข้อเรียกร้อง พวกเขาจะมองหาโอกาสมากขึ้นและใช้ความรุนแรงหรือการก่อการร้ายเพื่อตอบโต้ ชนเผ่าหลักสามเผ่าของมาลี บุกตี และเม็งเกเลต่อต้านการรุกรานของกองทัพปากิสถานอย่างรุนแรง พวกเขากังวลว่าการพัฒนาเศรษฐกิจ กองทหาร และกิจกรรมการศึกษาด้านวัฒนธรรมอาจกระตุ้นให้เกิดความเป็นอิสระและความคิดสมัยใหม่ ส่งผลให้โครงสร้างอำนาจแบบดั้งเดิมมีผลกระทบอย่างมาก โดยรวมแล้ว การดำรงอยู่ของระบบชนเผ่าทำให้สถานการณ์ทางเศรษฐกิจของบาโลจิสถานอยู่ในสถานการณ์ที่เลวร้ายมาเป็นเวลานาน ยิ่งไปกว่านั้น มันขัดกับการพัฒนาของระบอบประชาธิปไตยสมัยใหม่และหลักนิติธรรม และอาศัยการก่อการร้ายมากขึ้นเพื่อรักษาความอยู่รอดของตัวเอง

ในปีพ.ศ. 2490 การแบ่งแยกอินเดียและปากิสถานสิ้นสุดลง และภูมิภาคบาโลจิสถาน ถูกบังคับให้รวมเข้ากับปากิสถาน ซึ่งเป็นการวางรากฐานสำหรับความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ในปากิสถาน เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2490 มุฮัมหมัด ยาร์ ข่าน แห่งบาโลจิสถาน เป็นผู้นำในการประกาศ "รัฐอิสระแห่งบาโลจิสถาน" ในภูมิภาคนี้ ซึ่งถือเป็นเครื่องหมายเอกราชของบาโลจิสถานจากการปกครองอาณานิคมของอังกฤษ เมื่อปราศจากการปกครองแล้ว ขบวนการปลดปล่อยแห่งชาติของบาโลจิสถานจึงถูกเปิดตัวขึ้น ส่งผลให้การก่อการร้ายในบาโลจิสถาน

สถานมีลักษณะการแบ่งแยกดินแดนมากขึ้น ในช่วงทศวรรษที่ 1950 และ 1960 ชาวบาลอช ไม่พอใจกับการเลือกปฏิบัติโดยรัฐบาลกลางของปากีสถาน พวกเขาเชื่อว่าตนไม่มีข้อได้เปรียบในด้านการทหาร การเมือง วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ ดังนั้นพวกเขาก็เรียกร้องให้มีการปกครองตนเองในระดับสูง ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มชาตินิยมและความขัดแย้งที่รุนแรงระหว่างรัฐบาลปากีสถาน ในปีพ.ศ. 2514 ปากีสถานตะวันออก (ปัจจุบันคือบังกลาเทศ) ได้รับการประกาศอิสรภาพ เหตุการณ์นี้กระตุ้นให้เกิดการแบ่งแยกทางชาติพันธุ์และสร้างกระแสที่รุนแรง ในปี 1970 เกิดการก่อกบฏหลายครั้งในเมืองบาโลจิสถาน มีคดีมากกว่า 300 คดี ซึ่งก่อให้เกิดผลร้ายแรง ในปี ค.ศ. 1973 ปัญหาการแบ่งแยกดินแดนบาลอชได้ปะทุขึ้น และชาวเมืองบาลอชมากกว่า 8,000 คนต้องทนทุกข์ทรมานกับความสูญเสียอย่างหนัก ทหารชนเผ่า 70,000 นายและทหารรัฐบาล 70,000 นายถูกบังคับให้ยอมจำนน ในปี พ.ศ. 2520 เซียอุลฮักได้เสนอมาตรการสงบศึก ซึ่งรวมถึงการดำเนินการตาม "บาโลจิสถาน การนิรโทษกรรมของ" กองทัพปลดปล่อยประชาชน " และการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจในจังหวัดได้บรรเทาความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ชั่วคราว แต่ปัญหาการแบ่งแยกดินแดนบาลอชไม่ได้ และยังมีการจลาจลเกิดขึ้นในประเทศมาลีและบูคินี ในปี พ.ศ. 2522 สหภาพโซเวียตเปิดการโจมตีอัฟกานิสถาน ปากีสถาน ซึ่งเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ที่สำคัญของ "ญิฮาดอิสลาม" ถูกบังคับให้รับภารกิจสำคัญในการตอบโต้ กองโจรอัฟกานิสถาน สหภาพโซเวียตตระหนักดีว่าเพื่อที่จะทำลายขีดความสามารถในการตอบโต้ของปากีสถานอย่างสมบูรณ์ จะต้องจัดตั้งองค์กรพิเศษขึ้นชื่อ "กองทัพปลดปล่อยบาลอช" ซึ่งจะรับผิดชอบในการกิจที่ได้กลับต่อปากีสถาน เมื่อเวลาผ่านไป พวกบาลอช ขบวนการแบ่งแยกดินแดนแห่งชาติในปากีสถานยังคงเสื่อมถอยลงอย่างต่อเนื่อง ด้วยการสนับสนุนจากประวัติศาสตร์ สถานการณ์ปัจจุบัน ความเชื่อ ความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ และผู้ก่อการร้าย ในที่สุด ขบวนการนี้ก็พัฒนาไปสู่การจลาจลที่ทำลายล้างอย่างมาก ทำให้ขบวนการนี้กลายเป็นขบวนการที่ยุ่ยากต่อการกวาดล้างมากขึ้น

2. แนวทางที่แนะนำสำหรับการปรองดองทางศาสนาในปากีสถาน

สำหรับปากีสถาน ความตึงเครียดทางศาสนาที่มีอยู่ได้พัฒนาไปสู่ความไม่ไว้วางใจร่วมกันทั่วประเทศและในกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ภายในประเทศ ความขัดแย้งทางศาสนาประเภทนี้นำไปสู่สถานการณ์ที่ความขัดแย้งทางชาติพันธุ์เกี่ยวพันและมีอิทธิพลต่อกันและกัน ทำให้เกิดการล่มสลายของอัตลักษณ์ประจำชาติของปากีสถาน ดังนั้นประเทศที่มีชื่อ "อิสลาม" แต่มีความขัดแย้งทางศาสนาภายในจึงมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวในหลายประเทศทั่วโลก ในปัจจุบันหากปากีสถานต้องการเปลี่ยนสภาพที่เป็นอยู่ก็ทำได้เพียงเริ่มต้นจากบริบททางประวัติศาสตร์ ขจัดต้นตอของความขัดแย้งทางศาสนาในประเทศ แก้ไขปัญหาการแบ่งแยกทางชาติพันธุ์ที่เกิดจากศาสนา และปลุกอัตลักษณ์ส่วนรวมของคนที่มีศาสนาในที่สุด ประชาชนชาติพันธุ์และพลเมืองทุกคนที่มีต่อปากีสถานในฐานะรัฐชาติ

2.1 การบูรณาการประวัติศาสตร์ในระดับชาติ

ต้องใช้คนมากกว่าหนึ่งคนเพื่อรวมโลกเป็นหนึ่งเดียว และพลังของคนคนเดียวไม่เพียงพอที่จะรวมโลกเป็นหนึ่งเดียว โดยทั่วไปปากีสถานมีความรู้สึกอ่อนแอในการเป็นเจ้าของชาติ ซึ่งเป็นผลมาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างความขัดแย้งทางศาสนาและชาติพันธุ์ และแสดงถึงอารมณ์และความเข้าใจทางจิตวิทยาที่อ่อนแอต่อประเทศที่พลเมืองของตนอาศัยอยู่ เหตุผลก็คือผลกระทบด้านลบของความขัดแย้งทางศาสนาส่งผลกระทบต่อการวิพากษ์วิจารณ์และการต่อต้านประเทศของประชาชน แสดงให้เห็นว่าศาสนาขัดแย้งกับแนวความคิดและค่านิยมทางการเมืองของชาติปากีสถาน ทำให้ผู้คนสงสัยและไม่พอใจกับความชอบธรรมและความยุติธรรมของประเทศ เส้นทางการถ่ายทอดซึ่งแนวคิดทางศาสนามีอิทธิพลต่อแนวคิดระดับชาติและแนวคิดระดับชาติสันคือนิจิตสำนึกของชาติ ส่งผลให้เกิดความไม่มั่นคงอย่างกว้างขวางภายในปากีสถาน จากตัวอย่างความสำเร็จในการควบคุมศาสนาของตนเองในประเทศจีน รัฐบาลจีนได้นำมาตรการรวมศูนย์หลายชุดมาใช้เพื่อขึ้นแผนการพัฒนาศาสนาในทางบวกในทิศทางของจิตสำนึกแห่งชาติ ดังนั้นจิตสำนึกแห่งชาติก็สามารถส่งผลเสียต่อแนวคิดระดับชาติและแนวคิดทางศาสนาได้เช่นกัน ดังนั้นการเน้นย้ำถึงความสามัคคีและรัฐที่ริเริ่มที่จะเข้าใจทิศทางทั่วไปของการปรองดองทางศาสนาจึงควรได้รับการพิจารณาว่าเป็นแนวทางที่เป็นไปได้ในการแก้ไขข้อขัดแย้งทางศาสนา สิทธิใน

การพูดของประเทศส่วนใหญ่มาจากการยอมรับของประชาชนถึงการครอบงำของตน ดังคำกล่าวที่ว่า “ถ้าคุณต้องการสร้างความรู้สึกไว้วางใจและการพึ่งพาอาศัยกันในหมู่ประชาชนต่ออำนาจสาธารณะของประเทศคุณต้องเชื่อมโยงจิตสำนึกของชาติเข้ากับความทรงจำทางประวัติศาสตร์และค่านิยมระบบการเมืองในประวัติศาสตร์ของประเทศที่ปกครองศาสนาอย่างสมเหตุสมผล เพื่อจะได้ถ่ายทอดให้ประชาชนทราบ แสดงให้เห็นถึงความสมเหตุสมผลของการจัดการศาสนาของรัฐและสร้างความเห็นร่วมกันในหมู่ประชาชน” ดังนั้นหากปากีสถานให้สัตยาบันต่อราชวงศ์โมกุลซึ่งเคยปกครองศาสนาอิสลามในภูมิภาคนี้ ก็จะสามารถสร้างแรงโน้มน้าวใจในการจัดการศาสนาของตนเองในด้านความชอบธรรมและเหตุผลได้

ปากีสถานอาจพิจารณาโจมตีประวัติศาสตร์อาณานิคมของตนและประกาศตนเป็นผู้สืบทอดออร์โธดอกซ์ของราชวงศ์โมกุล ยืนยันความถูกต้องตามกฎหมายในฐานะประเทศอิสลาม และเปลี่ยนความขัดแย้งทางศาสนาในประเทศให้เป็นความขัดแย้งทางศาสนาระหว่างรัฐ ในอดีต ปากีสถานและอินเดียได้รับการบรรจุเป็นอาณานิคมของอังกฤษโดยเป็นส่วนหนึ่งของราชวงศ์โมกุล สิ่งนี้ทำให้ประเทศต่าง ๆ ในอนุทวีปอินเดียโดยทั่วไปเชื่อว่าอำนาจทางกฎหมายของราชวงศ์โมกุลนั้นสืบทอดมาจากสมเด็จพระราชินีแห่งอังกฤษ ต่อมาอังกฤษยอมให้ประเทศเหล่านี้เป็นอิสระโดยสมัครใจ เป็นผลให้หลังจากการแยกอินเดียและปากีสถาน พื้นฐานสำหรับปากีสถานในการพึ่งพา “ของขวัญจากราชินี” เพื่อสร้างประเทศเอกราชไม่เพียงพอที่จะโน้มน้าวประชาชน ในเวลาเดียวกัน ความขัดแย้งทางศาสนาภายในประเทศและกับอินเดียทำให้เกิดความตึงเครียดในระยะยาวในความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองประเทศ ปากีสถานควรเปลี่ยนประวัติศาสตร์การล่มสลายของราชวงศ์โมกุลให้เป็นประวัติศาสตร์แห่งการฟื้นฟู และแสดงให้เห็นว่าปากีสถานไม่เคยยอมรับประวัติศาสตร์อาณานิคมของอังกฤษ และชาวปากีสถานต่อสู้กับอังกฤษเพื่อการฟื้นฟูชาติ ผลที่ตามมาคือ ปากีสถานแยกตัวออกจากอินเดียในประวัติศาสตร์ โดยแสดงให้เห็นว่าอินเดียในฐานะผู้สืบทอดราชวงศ์โมกุลและผู้สืบทอดอาณานิคมได้วางเส้นแบ่งที่ชัดเจน ดังนั้นจึงมีเหตุผลที่จะหันความสนใจของความขัดแย้งทางศาสนาในประเทศไปสู่ความขัดแย้งทางศาสนาภายนอก เพื่อให้ศาสนาและนิกายในประเทศสามารถละทิ้งความเกลียดชังในอดีตและจัดการกับโลกภายนอกอย่างสมานฉันท์

2.2 ความเข้าใจนิกายในระดับศาสนา

สิ่งที่ปากีสถานกำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบันคือความขัดแย้งระหว่างนิกายอิสลามหลักสองนิกายในประเทศ การแทรกซึมของลัทธิฟิดาเมนทัลลิสต์ของอัฟกานิสถาน และการแพร่กระจายของลัทธิหัวรุนแรงทางศาสนา เพื่อที่จะแก้ไขปัญหานี้ จำเป็นต้องจัดลำดับความสำคัญและบรรลุความเข้าใจนิกายในฐานะจุดเริ่มต้นในการใช้ประโยชน์จากลัทธิฟิดาเมนทัลลิสต์และจัดการกับลัทธิหัวรุนแรงทางศาสนา ปากีสถานเป็นประเทศที่อยู่ภายใต้กฎหมายอิสลาม และมีนิกายหลักสองนิกายของศาสนาอิสลามในประเทศ ได้แก่ นิกายซุนนีและชีอะห์ ความขัดแย้งที่ยืดเยื้อระหว่างทั้งสองนิกายได้สันคลอนรากฐานของปากีสถาน ดังนั้นจึงมีงานที่แสงหาจุดยืนร่วมกันโดยสงวนความแตกต่างโดยอ้างถึงการปรองดองระหว่างชาอูดีอาระเบียและอิหร่าน (ซึ่งเป็นรากฐานของความเข้าใจระหว่างชาวซุนนีและชีอะห์) โดยเน้นที่ความเชื่อและค่านิยมทั่วไปของศาสนาอิสลาม เช่น ความเชื่อในพระเจ้า การปฏิบัติตามอัลกุรอาน การเคารพศาสดามุฮัมมัด เป็นต้น การเคารพมรดกทางประวัติศาสตร์และโรงเรียนกฎหมายของนิกายต่าง ๆ และตระหนักว่าสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นส่วนหนึ่งของศาสนาอิสลามมากกว่าการเน้นรายละเอียดมากเกินไป ความแตกต่างและความขัดแย้ง ในแง่ของการขยายเวลา ควรบรรลุข้อตกลงปรองดองที่สอดคล้องกัน เช่น การทำความเข้าใจคำสอนทางศาสนาของนิกายของกันและกัน การจัดตั้งศูนย์ไกล่เกลี่ยทางศาสนาที่เกี่ยวข้อง การรวบรวมและส่งเสริมสื่อการสอนศาสนา สิ่งพิมพ์ งานภาพยนตร์และโทรทัศน์ และมาตรการอื่น ๆ เพื่อเผยแพร่ ข้อมูลเชิงบวกของศาสนาอิสลาม

ผู้นับถือลัทธิฟิดาเมนทัลลิสต์ ชาวปากีสถานเชื่อว่าโลกสมัยใหม่ได้รับอิทธิพลจากฆราวาสนิยม และการทำให้เป็นตะวันตก และไม่สอดคล้องกับคำสอนแห่งศรัทธาของพวกเขา พวกเขาพยายามกลับคืนสู่สภาพ

ศรัทธาดั้งเดิมและจัดการชีวิตส่วนตัวและสังคมตามอัลกุรอานอย่างเคร่งครัด ปากีสถานก่อตั้งขึ้นในนามของศาสนาอิสลามลัทธิพินดาเมนทลิสต์ อิสลามของปากีสถานเลี้ยงดูกลุ่มตอลิบานและเป็นแรงบันดาลใจให้นับถือลัทธิพินดาเมนทลิสต์อิสลามของปากีสถาน นับตั้งแต่การรุกรานอัฟกานิสถานของสหรัฐฯ ไปจนถึงกลุ่มตอลิบานที่ยึดอำนาจในอัฟกานิสถาน ชาวอัฟกานิสถานยังรากลึกในดินแดนของปากีสถานด้วยความนับถือลัทธิพินดาเมนทลิสต์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดชายแดนตะวันตกเฉียงเหนือ ซึ่งพวกเขาพยายามสถาปนาระบอบการปกครองที่ปฏิบัติตามกฎหมายชารีอะห์อย่างเคร่งครัด ปัจจุบันปากีสถานไม่เพียงแต่หวังที่จะรักษาความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มตอลิบานเท่านั้น แต่ยังหวังว่ากลุ่มตอลิบานจะสร้างความสมานฉันท์และมีส่วนร่วม และให้ความร่วมมือกับประชาคมระหว่างประเทศ ในด้านใดด้านหนึ่ง ปากีสถานควรปรับปรุงสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของตนเอง ปรับปรุงระดับการศึกษาและสวัสดิการของประชาชน ลดความไม่พอใจและความไม่สงบทางสังคม กระชับความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างปากีสถานและอัฟกานิสถาน แสวงหาสันติภาพและความร่วมมือ และหลีกเลี่ยงสงครามและการเผชิญหน้า ในทางกลับกัน เสริมสร้างการกำกับดูแลและการจำกัดของกลุ่มตอลิบาน เสริมสร้างการจัดการชายแดนปราบปรามกองกำลังติดอาวุธที่ผิดกฎหมาย ตัดแหล่งเงินทุนและวัสดุ ลดขอบเขตกิจกรรมและขีดความสามารถป้องกันไม่ให้พวกเขาขยายอิทธิพลและอำนาจใน ปากีสถานและรักษาอธิปไตยของประเทศ และความปลอดภัย

ลัทธิหัวรุนแรงทางศาสนาในปากีสถานมีต้นกำเนิดมาจากศาสนาอิสลามทั่วไป ซึ่งเป็นการบิดเบือนและความเข้าใจผิดเกี่ยวกับคำสอนและกฎหมายอิสลาม ในเรื่องนี้ ต้องปฏิบัติตามการผสมผสานระหว่างการปราบปรามอย่างรุนแรงและการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา หากสามารถสร้างและปรับปรุงกลไกการบริหารจัดการศาสนาได้โดยการกำหนดและบังคับใช้กฎหมายและข้อบังคับทางศาสนาที่สอดคล้องกับเงื่อนไขของประเทศและมาตรฐานสากล และเสริมสร้างการกำกับดูแลและการปราบปรามกิจกรรมทางศาสนาที่ผิดกฎหมาย ในทางกลับกัน การศึกษาชั้นนำผู้เชื่อทางศาสนาให้สร้างทัศนคติที่ถูกต้องต่อประเทศ ชาติ และพลเมือง เพิ่มความตระหนักรู้ต่อหลักนิติธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคม ต่อต้านความคิดและพฤติกรรมสุดโต่ง และดำเนินการความรักชาติในรูปแบบต่าง ๆ ชาติ ความสามัคคีและคุณค่าหลักสังคมนิยม กิจกรรมประชาสัมพันธ์และให้ความรู้เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกด้านความเป็นชาติและความเป็นเจ้าของชาติของผู้นับถือศาสนา

2.3 การบูรณาการทางปัญญาในระดับประเทศ

ความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ในปากีสถานมีลักษณะทางศาสนาที่เข้มข้น ในด้านหนึ่ง ศาสนาส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์และการบูรณาการระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ ในทางกลับกัน ศาสนายังทำให้การแบ่งแยกความสัมพันธ์ทางชาติพันธุ์ลึกซึ้งยิ่งขึ้นอีกด้วย ความขัดแย้งทางชาติพันธุ์กับภูมิหลังทางศาสนามีแนวโน้มที่จะรุนแรงมากขึ้น และความขัดแย้งทางศาสนาก็จะยิ่งรุนแรงมากขึ้น ความรุนแรงของความขัดแย้งทางชาติพันธุ์จะเพิ่มขึ้น ในฐานะประเทศที่มีหลายเชื้อชาติ ปากีสถานควรมุ่งเน้นไปที่การดำเนินการที่กระจุกตัวในพื้นที่ที่มีการแบ่งแยกทางชาติพันธุ์อย่างรุนแรง ดำเนินการหลายรายการในเวลาเดียวกัน และใช้อุดมการณ์อิสลามเพื่อกำหนดจิตสำนึกส่วนรวมในท้องถิ่น

ปัญหาทางชาติพันธุ์ที่ร้ายแรงที่สุดในปากีสถานในปัจจุบันคือลัทธิชาตินิยมสุดโต่งในบาโลจิสถาน โดยสถานที่นี้จะเป็นแหล่งข้อมูลอ้างอิงสำหรับการแก้ปัญหาของกำลังแบ่งแยกชาติพันธุ์ที่ยืนหยัดมายาวนานในปากีสถาน เลนินเคยกล่าวไว้ว่า “ในการต่อสู้กับอคติทางศาสนา ต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ การต่อสู้ลักษณะนี้จะทำร้ายความรู้สึกทางศาสนาในการต่อสู้ครั้งนี้จะนำมาซึ่งผลเสียมากมาย และการต่อสู้ควรกระทำโดยการสื่อสารให้เกิดความเข้าใจ การต่อสู้ที่มากเกินไปจะเป็นการปลุกปั่นความขุ่นเคืองของมวลชน ให้ดำเนินไปในลักษณะดังกล่าว การต่อสู้ที่รุนแรงจะทำให้ความแตกแยกในหมู่มวลชนเพิ่มมากขึ้นตามแรงผลักดันของความเชื่อทางศาสนา และสิ่งที่สำคัญที่สุดคือการหลอมรวมกำลังของผู้คนให้อยู่บนพื้นฐานของความสามัคคี” ดังนั้น รัฐบาลกลางของปากีสถานจึงสามารถใช้ยุทธศาสตร์ผสมผสานการโจมตีและการป้องกันได้ ในด้านหนึ่ง จะเป็นการเพิ่มการโจมตีทางทหารต่อกองกำลังแบ่งแยกดินแดนบาลอช และจำเป็นต้องมีการคว่ำบาตรทางกฎหมายเพื่อป้องกันไม่ให้พวก

เขาขยายอิทธิพลและ อำนาจในปากีสถาน ในทางกลับกัน พวกเขายังคงสื่อสารและเจรจากับกองกำลังแบ่งแยกดินแดน Baloch เพื่อสนับสนุนให้พวกเขาละทิ้งการอ้างความรุนแรงและการแบ่งแยกดินแดน และเรียกร้องตามสมควรโดยการเข้าร่วมในกลไกการทูตพหุภาคีหรือทวิภาคี และข้อเสนอแนะเพื่อผลักดันกองกำลังแบ่งแยกดินแดน Baloch เพื่อปฏิบัติตามพันธกรณีและความรับผิดชอบของตน

นอกจากนี้ ปากีสถานจะต้องจัดการความสัมพันธ์ระหว่างเชื้อชาติและศาสนาอย่างเหมาะสม จากมุมมองทางประวัติศาสตร์ ศาสนาที่แตกต่างกันได้ถือกำเนิด เผยแพร่ และพัฒนาในกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ก่อให้เกิดวัฒนธรรมทางศาสนาและวัฒนธรรมประจำชาติที่แตกต่างกัน ศาสนามีบทบาทสำคัญในการก่อตั้ง การพัฒนา และการแลกเปลี่ยน และยังได้รับผลกระทบจากปัจจัยทางชาติพันธุ์ในด้านหนึ่ง เสรีภาพของพลเมืองในความเชื่อทางศาสนาและสิทธิที่เท่าเทียมกันได้รับการรับรองในรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ลักษณะ ประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์และศาสนาทั้งหมดได้รับการเคารพและปกป้อง ในทางกลับกัน การเสวนาและการแลกเปลี่ยนระหว่างศาสนาและกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ควรได้รับการสนับสนุนเพื่อส่งเสริมความเข้าใจและการเคารพซึ่งกันและกัน และขจัดอคติและความเข้าใจผิด นอกจากนี้ ยังมีการจัดเทศกาลวัฒนธรรม นิทรรศการศิลปะ การสัมมนาทางวิชาการ และกิจกรรมอื่น ๆ ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมความเหมือนและคุณค่าสากลระหว่างศาสนาและกลุ่มชาติพันธุ์

อภิปรายผล

1. จากประเด็นหลักของความขัดแย้งทางศาสนาและประเด็นย่อยของความขัดแย้งทางศาสนาในปากีสถานพบว่า เหตุผลที่สำคัญที่สุดที่ทำให้เกิดการแบ่งแยกศาสนาในปากีสถานคือปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ความยากจนและความด้อยพัฒนามีบทบาทสำคัญในการเติมพลังให้กับลัทธิหัวรุนแรงในบาโลจิสถาน แม้ว่าปัจจัยเหล่านี้ไม่ได้นำไปสู่ลัทธิหัวรุนแรงโดยตรง แต่ก็สร้างสภาพแวดล้อมที่อุดมการณ์และองค์การของลัทธิหัวรุนแรงสามารถเจริญรุ่งเรืองได้ (Yang, Y., 2023) ลัทธิหัวรุนแรงในบาโลจิสถานมีรากฐานทางการเมืองที่ลึกซึ้ง รวมถึงอิทธิพลของประเด็นทางประวัติศาสตร์ การเชื่อมโยงกันของการแบ่งแยกทางชาติพันธุ์ และความวุ่นวายที่เกิดจากการไหลเข้าของผู้ลี้ภัยและอิทธิพลของกองกำลังภายนอก (Zhang, J. & Han, L., 2017)

2. การปรองดองทางศาสนาเป็นผลมาจากการใช้มาตรการที่ยืดหยุ่นเพื่อจำกัดความแตกต่างภายในศาสนาเดียวกันหรือระหว่างศาสนาที่แตกต่างกัน ผลลัพธ์จะแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับระดับของความรุนแรง อาจเป็นแบบสมบูรณ์หรือกึ่งสมบูรณ์ หรือไม่สมบูรณ์จะล้มเหลวในที่สุด นอกจากนี้ ความขัดแย้งทางศาสนาสามารถก้าวข้ามขอบเขตของศาสนาได้ และก่อให้เกิดความสับสนวุ่นวายและการเผชิญหน้าในพื้นที่ทางสังคมที่กว้างขึ้น (Mei, L. & Gu, L., 2012) การเผชิญหน้าทางอารยธรรมและความขัดแย้งที่สำคัญหลายครั้งในประวัติศาสตร์ของมนุษย์มีปัจจัยทางศาสนาทั้งโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยาย และแหล่งที่มาดั้งเดิมสามารถพบได้ในศาสนา (Wang, S., 2012) การศึกษาแนวทางการปฏิบัติที่เป็นไปได้สำหรับการปรองดองทางศาสนาเพื่อการวิพากษ์วิจารณ์การกระทำที่ไม่ดีเหล่านั้นที่ล้วนเป็นเครื่องขยายความแตกต่างทางศาสนา จัดความขัดแย้งแบบถอนรากถอนโคน และทำงานจากมิติเชิงบวกเพื่อเปลี่ยนความขัดแย้งเป็นมิตรภาพ และความขัดแย้งสู่การปรองดอง

สรุปและข้อเสนอแนะ

สถานการณ์ของความขัดแย้งทางศาสนาในปากีสถานมีความซับซ้อนและหลากหลายแง่มุม ปากีสถานประสบกับความรุนแรงจำนวนมากในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ซึ่งมีต้นกำเนิดมาจากแหล่งต่าง ๆ ที่หลากหลายและมีแรงจูงใจที่แตกต่างกัน ประเทศมีความก้าวหน้าในการแก้ไขปัญหา แต่ยังคงเผชิญกับความท้าทายมากมาย สถานการณ์ของความขัดแย้งทางศาสนาในปากีสถานมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อความมั่นคงในระดับภูมิภาคและระดับโลก และเป็นปัญหาเร่งด่วนสำหรับนักแสดงทั้งในและต่างประเทศ แม้ว่าประเทศนี้มี

ความก้าวหน้าอย่างมากในการต่อสู้กับภัยคุกคามเหล่านี้ แต่ประเทศยังต้องจัดการกับปัจจัยเบื้องหลังที่นำไปสู่แนวคิดหัวรุนแรงและแนวคิดสุดโต่งต่อไป นอกเหนือจากการเสริมสร้างขีดความสามารถด้านการต่อต้านการก่อการร้าย สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะดังนี้ 1) ทฤษฎีการปรองดองระหว่างกลุ่มมุสลิม ไม่ใช่ทุกประเทศในโลกที่มีความขัดแย้งรุนแรงระหว่างกลุ่มมุสลิม การสร้างสายสัมพันธ์ระหว่างชาวดิอาเราะเบียและอิหร่านแสดงถึงการปรองดองระหว่างผู้นำของกลุ่มมุสลิมสมัยใหม่ที่ใหญ่ที่สุดสองกลุ่ม การวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันภายใต้การปรองดองฝ่ายต่าง ๆ ในระดับชาติสามารถสรุปเป็นทฤษฎีการปรองดองฝ่ายศาสนาต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการปรองดองทางศาสนาภายในประเทศมุสลิมที่มีหลายฝ่ายได้ 2) ค้นหาเบาะแสของการปรองดองทางศาสนาในประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้น ความขัดแย้งทางศาสนาและการปรองดองก็เป็นเรื่องปกติที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ของมนุษย์ ด้วยการวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของประเทศและศาสนาต่าง ๆ ทั่วโลก และใช้มุมมองทางประวัติศาสตร์ที่แตกต่างในการวิเคราะห์เหตุการณ์ทั่วไปของความขัดแย้งทางศาสนาและการปรองดอง อาจสามารถค้นหาเบาะแสทางประวัติศาสตร์เพิ่มเติมเกี่ยวกับการปรองดองทางศาสนา และให้ความช่วยเหลือในการปรองดองทางศาสนาในโลกปัจจุบัน 3) แสวงหาความเป็นไปได้ของการปรองดองทางศาสนาจากประวัติการพัฒนาพระพุทธศาสนา ซึ่งพระพุทธศาสนาได้รับการยกย่องอย่างกว้างขวางว่าเป็นศาสนาที่สงบสุขที่สุด แม้ว่าพระพุทธศาสนาจะมีนิกายที่แตกต่างกันและอยู่ร่วมกับศาสนาอื่นในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกมายาวนาน แต่ความขัดแย้งที่รุนแรงก็ไม่ค่อยเกิดขึ้น อาจเป็นไปได้ที่จะหาทฤษฎีตามคำสอนของพระพุทธศาสนาที่สามารถช่วยผู้คนแก้ไขข้อขัดแย้งในศาสนาอื่น ๆ ได้

เอกสารอ้างอิง

- Adams, C. J. . (1966). "The Ideology of Mawlana Mawdudi." Pp. 371-97 in *South Asian Politics and Religion*. Princeton: Princeton University Press.
- Ayesha, J. (2008). *Partisans of Allah: Jihad in South Asia*. Cambridge, Mass: Harvard University Press.
- Barbara, D.M. . (1982). Islam and Custom in Nineteenth-Century India: The Reformist Standard of Maulana Thanawi's "Bihishti Zewar". *Journal of Developing Societies*, 17(1982), 62-78.
- Ding, S. (1987). The Proposition and Formation of the "War Communism" Policy - Introduction to "The Complete Works of Lenin" Chinese Second Edition. *Teaching and Research*, 38(4), 35-37.
- Mei, L. & Gu, L. (2012). Research on Islamic Issues in Contemporary Pakistan. *Journal of Xuzhou Normal University: Philosophy and Social. Sciences Edition*, 38(3), 56-63.
- Shi, J. (2020). National System Political System Identity. In Doctoral dissertation. Jilin University.
- Wang, S. (2012). Analysis of the relationship between tribal identity and national identity in Pakistan's tribal areas. *Journal of Harbin Engineering University*, 33(6), 42-47.
- Yang, Y. (2023). The problem of sectarianism in Pakistan: Evolution, conflict and motivation. *South Asian Studies Quarterly*, 3(2), 135-155+160.
- Zhang, J. & Han, L. (2017). The situation and development trends of extremism in Pakistan. *International Observation*, 8(4), 102-116.
- Zhiping, L. (2002). Pakistan and Islam. *Asia-Africa Perspectives*, 6(3), 12-17.